

Drošības josta – svarīgs un efektīvs pasīvais drošības aprīkojums automašīnā

Septembrī un oktobrī Valsts policijas rīkotajos reidos Runča Rūda lelles saņēma vismaz 500 mazie pasažieri.

Valsts policijas publicitātes foto

Jana Skrivļa-Čevere

Septembrī un oktobrī Valsts policija rīkoja profilaktiskās pārbaudes bērnu pārvadāšanas noteikumu ievērošanas kontrolē jeb, vienkāršāk sakot, pārbaudīja, vai bērni automašīnā sēž viņu vecumam, svaram un garumam atbilstošā krēslīnā vai uz paliktna un ir pareizi piesprādžēti. Šo policijas pārbažu mērķis nav kādu sodīt, bet gan motivēt gan bērnus, gan pieaugušos ievērot Ceļu satiksmes noteikumu prasības.

Kādi tad īsti ir noteikumi bērna drošai pārvadāšanai automašīnā?

Pirmais un galvenais – ja bērna augums nepārsniedz 150 cm un viņš nav sasniedzis aptuveni 12 gadu vecumu, jālieto drošības līdzekļi: bērnam jāatrodas viņa vecumam un svaram atbilstošā bērnu sēdekļī vai paliktņī un jābūt piesprādžētam ar drošības jostu, turklāt svarīgi to darīt pareizi.

Pareiza piesprādžēšana

Vienmēr jāpārlicinās, vai drošības jostas nav savērpušās un ir pievilktas pietiekami stingri. Jostām jāatrodas uz bērna pleciem – tuvāk kaklam, nevis zem plecu līnijas. Tās ir jānogulē katru reizi no jauna, jo to garums var mainīties, mainoties bērna sēdēšanas pozai, apģērbam utt. Ja tiek izmantots paliktņītis, augšējā jostas daļa nedrīkst skart kaklu, tai jāšķērso plecs, bet apakšējai jostas daļai jāatrodas uz augšstilbiem, nevis uz vēdera.

Ja bērns pārliet otru roku pāri jostai, tā ka tā nonāk padusē, josta avārijas situācijā var salauzt ribas un traumēt iekšējos orgānus, savukārt, noliekot jostas augšējo daļu aiz muguras, principā bērns ir piesprādžēts ar divpunktu drošības jostu un avārijas situācijā tā nenoturēs bērna ķermeņa augšdaļu, tā, iespējams, pat pieļaujot izlidošanu no sēdvietas.

Pareizs krēslīnš

Ja tiek iegādāts lietots krēslīnš, svarīgi ir zināt, vai tas nav bijis avārijā, jo krēsls sadursmes brīdī deformējas un tādu vairs izmantot nedrīkst. Sēdekļītis jāuzstāda saskaņā ar ražotāja norādījumiem, to nedrīkst izjaukt, un tam jāatbilst bērna vecumam, svaram un augumam.

Paliktņa, kuru lietojam lielākiem bērniem, galvenā funkcija ir nodrošināt to, lai, paceļot bērnu augstāk, automašīnas josta ir pareizi fiksēta uz bērna ķermeņa. Lai pārietu no krēslīnā uz paliktņi ar atzveltni, bērnam būtu jābūt vismaz 15 kg smagam, vismaz 100 cm garam un vismaz četrus gadus vecam, bet lai lietotu paliktņi bez atzveltnes – vismaz 125 cm garam un 22 kg smagam.

Vienlaikus nebūs droši arī pārvadāt bērnu krēslīnā, ja viņš pārsniedz norādītos, piemēram, 18 kg, tā kā sadursmes brīdī visa slodze ir uz jostām, tās smagāku bērnu

var nenoturēt. Krēslīnš noteikti ir par mazu arī tad, ja bērna galva ir būtiski pāri krēsla malai vai augšējā lenču pozīcija ir zemāk par bērna pleciem.

Pareiza pārvadāšana

Līdz vismaz 15 mēnešu (ideāli – līdz trīs gadu) vecumam ieteicams saglabāt atmugurisko braukšanas pozīciju, jo, atrodoties ar skatu braukšanas virzienā, satiksmes negadījumā galva ar inerci virzās uz priekšu. Ja pieaugušā galvas masa ir apmēram 6–8 % no ķermeņa svara, mazuļiem 8–9 mēnešu vecumā tā ir vairāk nekā 25 %, arī mugurkauls līdz trīs gadu vecumam faktiski ir skrimšļu mikstumā. Tāpēc traumas, pat nelielas sadursmes vai straujas bremzēšanas gadījumā, ir daudz nopietnākas nekā pieaugušajiem. Tikmēr, braucot ar skatu atpakaļ, bērns ar inerci tiek iespiests dziļāk krēslīnā atzveltnē, un slodze tiek novirzīta uz autokrēslīņu, nevis mazuļa kaklu un muguru.

Bērns sēdekļītī nedrīkst atriecīties pārlietu biežā apģērbā, jo tad drošības josta netiek pievilktā pietiekami stingri. Bezformīgs apģērbs un slidens materiāls arī traucē pareizi novietot jostiņas uz bērna pleciem, un tās visbiežāk noslīd daudz zemāk, kas izveicīgam bērnam ļauj vieglāk atbrīvoties no tām. Lielākoties mašīnas salonā ir pietiekami silti, mazais drīzāk var saaukstēties, ja ir sarkasis mašīnā biežajās drēbēs. Ja tomēr automašīnā ir vēsi, pareizi būtu silto apģērbu vai sedziņu pārsegt pāri drošības jostām.

Savukārt, ja bērns tiek pārvadāts priekšējā pasažiera vietā, jāatslēdz tur esošais gaisa spilvens, citādi, tam nostrādājot, bērnam var tikt nodarīti spēcīgi, pat nāvējoši ievainojumi – drošības spilvens atveras ar 300 km/h ātrumu.

Svarīgi arī pirms braukšanas nostiprināt brīvi esošos priekšmetus, jo nenostiprinātu priekšmetu

kustības trajektorija un spēks trieciena brīdī ir neparedzams, tādēļ būtu jāizvērtē līdzīgi ņemto rotaļlietu un citu priekšmetu smagums un cietība.

Barošana un izklaidēšana – tikai pietādot

Šis īpaši jāņem vērā, braucot ar bērnu divatā. Būtu prātīgi ievērot bērnu režīmu, pabarot viņu pirms ceļa vai apstājoties, nevis, mēģinot ar vienu roku kontrolēt stūri, vienlaikus ar otru meklēt somā ko ēdamu. Protams, bērns mēdz novērst automašīnas vadītāja uzmanību no ceļu satiksmes, pieprasot uzmanību sev, tomēr vadītājs nedrīkst sākt bērnu izklaidēt, jo tā var nepamanīt, piemēram, sarkano gaismu luksoforā vai gājēju uz pārejas. Ja bērns raud un nejūtas komfortabli, drošāk būtu meklēt pieturvietu un tad lūkot, kā bērnam palīdzēt.

Tāpat, lai braucieni neradītu lieku satraukumu, jāieplāno papildu laiks nokļūšanai galamērķī, rēķinoties, ka var būt nepieciešama viena vai vairākas apstāšanās pauzes.

Protams, vienmēr var atrast atrunas – bērnam nav ērti, viņš skaļi protestē, tā, iespējams, novērot autovadītāja uzmanību un radot diskomfortu līdzbraucējiem utt. Tāpat bērnam, iespējams, tāpat kā atsevišķiem pieaugušajiem, var radīt nepatīkamas sajūtas pārvietošanās ar transportlīdzekli, atrodoties ar muguru braukšanas virzienā un neredzot ceļu, tomēr tas nav attaisnojums tam, ka bērns atrodas braucošā transportlīdzeklī nepiesprādžēts, bet gan klēpī vai brīvi pārvietojas pa salonu.

Jau vedot bērnu mājās no dzemdību nama, arī tad ja brauciens ir īss un mazulītis šķiet tik trausls, nebūs droši viņu turēt rokās vai ratu kulbiņā – bīstama var būt pat straujāka bremzēšana, uz brauktuves piepeši uzrodoties cilvēkam, dzīvniekam vai kādam citam šķērslim.

Ja kādam varētu šķist, ka viņš gan spētu noturēt bērnu klēpī arī negadījuma brīdī, jāatceras, ka, mašīnai pēkšņi apstājoties, viss, kas atrodas salonā, ar lielu spēku turpina kustību iepriekšējā virzienā jeb lido uz priekšu, tostarp arī automašīnas pasažieri, un noturēt rokās bērnu nav fiziski iespējams. Savukārt starp priekšā braucošo krēslēm stāvošs bērns sadursmes brīdī var strauji lidot uz priekšu un izlidot pa priekšējo logu. Patiesībā nevajag pat sadursmes – ja durvis nav nobloķētas, bērns var tās vienkārši atvērt un izkrist no braucoša auto.

Tāpat liekas būs atrunas «agrāk nekādu krēslīņu nebija – visi dzīvi un veseli». Pirmkārt, mūsdienās autosatiksmē ir nesalīdzināmi intensīvāka nekā mūsu bērniībā, otrkārt, pilnīgi noteikti ar «vecajos labajos laikos» notika negadījumi, kuros cieta cilvēki.

Bērna pārvadāšana, ievērojot likumā noteikto kārtību, ir tikai un vienīgi vecāku lēmums un disciplīnas jautājums. Ja bērns automašīnā kopš dzimšanas vienmēr tiek piesprādžēts, pieaugot viņam tas šķiet pašsaprotami, ļoti bieži pats bērns atgādina pieaugušajiem piesprādžēties. Tāpēc būsim atbildīgi un rādīsim labu priekšzīmi bērniem, kā saka – sargā sevi (un savus bērnus) vispirms pats!

Komentāru par šīs kampaņas norisi, nozīmīgumu un rezultātiem, kā arī īsu salīdzinošu ieskatu ceļu satiksmes negadījumu statistikā sniedza Valsts policijas Sabiedrisko attiecību nodaļas vecākā speciāliste Latgales reģiona pārvaldes jautājumos Jūlija Jurāne:

«Jau tradicionāli septembrī un oktobrī Valsts policija rīkoja reidus bērnu pārvadāšanas noteikumu ievērošanas kontrolē. Šoruden Latgales reģionā notika 21 reids, (Daugavpils, Rēzeknē, Līvānos, Krāslavā, Preiļos, Aglonā, Balvos). Reidus pārbaudīti aptuveni 500 transportlīdzekļi un pārbaudīta bērnu un pasažieru pārvadāšanas noteikumu ievērošana, uzsākti 18 administratīvo pārkāpumu procesi, izteikti 38 aizrādījumi un veiktas preventīvas pārrunas. Runča Rūda lelles, kuras var stiprināt pie drošības jostas, saņēma vismaz 500 mazie pasažieri.

Valsts policijas reidu būtība ir motivēt bērnus ievērot Ceļu satiksmes noteikumu prasības un vecākiem atgādināt par šo prasību ievērošanas svarīgumu, kas var pasargāt bērnus no traumām gūšanas ekstremālās situācijās uz ceļa. Pieaugušo atbildība ir rūpēties par bērnu drošību, tostarp mācīt viņiem elementāras drošības prasības, arī braucot automašīnā.

Situācija uzlabojas, tā kā šogad vairākos reidos bērnu pārvadāšanas pārkāpumi vispār netika konstatēti, tomēr šī gada desmit mēnešos Latgales reģionā ir uzsākti 54 administratīvo pārkāpumu procesi par bērnu pārvadāšanas noteikumu neievērošanu. Par šo pārkāpumu ir paredzēts naudas sods no 30 līdz 70 eiro (Ceļu satiksmes likuma 79. panta trešā daļa). Reģionā konstatēts 1651 drošības jostas lietošanas noteikumu neievērošanas gadījums gan no transportlīdzekļu vadītāju, gan no pasažieru puses (Ceļu satiksmes likuma 51. panta otrā daļa). Arī par šo pārkāpumu ir paredzēta administratīvā atbildība – vadītājam no 30 līdz 70 eiro naudas sods, bet pasažierim – brīdinājums vai 15 eiro naudas sods. Turklāt transportlīdzekļa vadītāja pienākumos ir būt gan pašam piesprādžētam, gan nevest pasažierus, kuri nav piesprādžējušies.

Jāatzīst, ka šogad situācija šajā ziņā ir uzlabojusies, salīdzinājumam – 2023. gada 10 mēnešos bija fiksēti 2176 nesprādžēšanās gadījumi, kas bija par 525 vairāk nekā šī gada pirmajos 10 mēnešos.

Drošības jostas lietošana ir svarīgs un efektīvs pasīvais drošības aprīkojums automašīnā, kas var pasargāt straujas bremzēšanas vai sadursmes brīdī. Tāpat drošības jostas lietošana var pasargāt ne tikai pašu, bet arī citu cilvēku dzīvību un veselību.

2024. gada desmit mēnešos Latgales reģionā reģistrēti 62 ceļu satiksmes negadījumi, kuros cieta pasažieri. Trīs pasažieri gāja bojā, 15 guva smagus miesas bojājumus, 68 – vieglus miesas bojājumus, 18 pasažieri ar viegliem miesas bojājumiem bija vecumā līdz 18 gadiem. Divi negadījumi ar letālu iznākumu notika Rēzeknes novadā un viens Balvu novadā. Rēzeknes novadā notikušajos negadījumos, kad motocikls uzbrauca šķērslim un automašīna nobrauca no ceļa un apgāzās, transportlīdzekļu vadītāji bija alkohola reibumā un vadīja tos bez vadītāja apliecības.

Valsts policija aicina iedzīvotājus atturēt līdzcilvēkus no transportlīdzekļa vadīšanas reibumā un bez vadītāja apliecības, informēt policiju par tādiem gadījumiem, zvanot uz 110 vai 112, nesēties transportlīdzeklī, ja ir pamatotas aizdomas par vadītāja reibuma stāvokli.»

VAI TU PĀRVADĀ BĒRNU DROŠI? Ceļš uz pareizu sprādžēšanu

Bērns līdz 150 cm obligāti jāpārvadā sēdekļītī vai uz paliktņa.

Sēdekļītis vai paliktņītis jāuzstāda atbilstoši ražotāja norādījumiem.

Bērns pēc iespējas ilgāk tiek pārvadāts ar skatu pretējā braukšanas virzienam.

Bērns sēdekļītī neatrodas pārlietu biežā apģērbā.

Ja bērnu pārvadā priekšējā pasažiera vietā, tad gaisa spilvens ir jāatslēdz.

Bērna pārvadāšanai atļauts izmantot sēdekļītī vai paliktņi, bet ne kulbiņu.

Sēdekļītī jāatbilst bērna vecumam, svaram un augumam.

Bērns ir piesprādžēts pareizi, ja drošības josta:
- Nav noslidējusi, savērpusies vai vajīga;
- Atrodas uz bērna pleciem (tuvāk kaklam, nevis zem plecu līnijas);
- Pievilktā pietiekami stingri.

Automobilī esošie priekšmeti ir jānostiprina!

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Drošības josta – svarīgs un efektīvs pasīvais drošības aprīkojums automašīnā» saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds